

ROKOPIS FRANČIŠKANSKE KRONIKE MAVRA FAJDIGE (1777)

Matej Hriberšek

Filozofska fakulteta, Ljubljana
matej.hribersek@ff.uni-lj.si

DOI:10.4312/Obdobja.37.95-103

Frančiškanski samostan v Ljubljani v svojem arhivu hrani zanimiv rokopisni dokument: kroniko, ki jo je leta 1777 napisal frančiškan Maver Fajdiga. Napisana je v latinščini, obsega 1235 lično popisanih strani in ima tri dele. Prva dva dela opisujeta zgodovino frančiškanskega reda od prihoda prvih frančiškanov na Balkan, tretji pa opisuje nastanek in zgodovino 15 frančiškanskih samostanov. Kronika še čaka na kritično obdelavo, izdajo in prevod.

frančiškani, zgodovina frančiškanov, kronika, latinščina, novoveška latinska književnost

An interesting manuscript preserved in the archive of the Franciscan Monastery in Ljubljana is the chronicle written in Latin by Franciscan friar Maurus Fajdiga in 1777, which runs to 1235 pages. It has three parts: the first two describe the history of the Franciscan Order since the arrival of the first Franciscan friars in the Balkans, while the third part outlines and represents the origin and history of fifteen Franciscan monasteries. The chronicle is still waiting to be critically studied, edited and translated.

Franciscans, history of the Franciscan Order, chronicle, Latin, neo-Latin literature

Uvod¹

Namen prispevka je predstavitev osnovnih dejstev in ugotovitev, povezanih s frančiškansko kroniko p. Mavra Fajdige, ki po moji oceni spada med pomembnejše rokopisne zgodovinske vire pri nas. Ta dokument, ki izstopa tudi po obsegu (1235 strani), hrani arhiv frančiškanskega samostana v Ljubljani. Rokopis ni novo odkritje, vendar je širši javnosti večinoma nepoznan. Poleg zgodovinarjev, ki se ukvarjajo z zgodovino frančiškanskega reda (dr. Jože Škofljanec, p. Emanuel Hoško idr.), so ga doslej uporabljali zgodovinarji, ki raziskujejo zgodovino Cerkev na Slovenskem, zgodovino cerkvenih redov in cerkveno zgodovino širšega območja Balkana, slovensko zgodovino srednjega in novega veka, pa tudi umetnostni zgodovinarji, starinoslovci, bibliotekarji, etnologi in drugi.

O piscu

O Mavru Fajdigi vemo malo; ker delo ni izšlo, ga ne obravnava nobena slovenska literarna zgodovina. Edine omembe pisca in dela najdemo v znanstvenih in strokovnih

¹ Za pomoč pri delu in zbiranju gradiva se zahvaljujem: frančiškanskemu samostanu Ljubljana, zlasti p. Ambrožu Mušiču, za dovoljenje za uporabo rokopisnega gradiva, dr. Jožetu Škofljanecu za pomoč, gradivo in sugestije, dr. Sonji Svoljšak za nasvete in gradivo.

delih, ki jim je kronika služila kot vir; izjema je kratka omemba v Furlanovem pregledu frančiškanskih piscev (1926). Nekaj osnovnih podatkov je mogoče razbrati iz dokumentarnih rokopisnih in tiskanih virov (gl. literaturo). V popisu novincev reda manjših bratov od leta 1658 naprej (Tyrocinium 1658) je zapis, da je bil Anton Fajdiga iz Mekinj (Catalogus 1779), rojen 11. januarja 1734 (Catalogus 1778: fol. 1r), v frančiškanski red sprejet 23. septembra 1753 v Nazarjah, da si je nadel redovno ime Maver in da je bil tedaj v šestem gimnazijskem razredu (*Rhetorica*) ali pa ga je že zaključil (Ciperle 2001: 233; Hriberšek 2005: 17–45). Leta 1759 je študiral na Trsatu pri Reki (Catalogus 1759: fol. 2), leta 1764 pa je živel v Novem mestu (Catalogus 1764: fol. 3v). Leta 1778 je kot pomožni knjižničar in pomožni arhivar zbiral dokumentarno gradivo in pisal delo o provinci. Leta 1783 je bil provincialni prokurator (Catalogus 1783). Umril je 12. junija 1790 (Fajdiga 1777: III; vpis ni Fajdigov, ampak ga je naredil avtor kazala, ki je bilo kroniki dodano pozneje); Furlan navaja, da je umrl 13. junija 1790, star 56 let in da je v redu živel 37 let (1926: 39).

O delu

Fizični opis in datacija

Kronika obsega tri uvodne strani, 1209 strani besedila, 21 strani kazala in dve strani pozneje dodanega besedila (avtor teh ni Fajdiga) z naslovom *Pro memoria*, ki sumarno orisuje pomembnejše dogodke 1783–1817, skupaj 1235 strani. Listi, ki so obojestransko popisani, so večjega formata (približno A4) in srednje kvalitete, na njih je precej drobnih pik in manjših madežev. Pisava je enovita in enakomerna, besedilo je pisano v latinščini, prepisi izvirnih dokumentov in listin pa so v jezikih izvirmikov (latinščina, nemščina, italijanščina). Na straneh je puščeno tudi nekaj prostora za opombe in popravke. Strani so oštevilčene z arabskimi številkami. Kroniki je bilo pozneje dodano imensko kazalo, ki obsega 378 strani manjšega formata; njegov sicer neznani avtor ga je naredil leta 1893. Rokopisno gradivo je danes vezano v obliko kodeksa z rjavimi usnjenimi platnicami.

Na drugi uvodni strani je letnica 1777, kar je gotovo datum začetka pisanja, na zadnji, 1209. strani, pa je datum 7. avgust 1778, vendar je številka 78 prečrtana, nad njo piše 80; popravek je naredil pisec sam (pisava je Fajdigova). Pisanje dela je torej po eni različici trajalo dobro leto dni, vendar je glede na obseg in vsebinsko zahtevnost verjetnejša letnica 1780, torej tri leta.

Naslov

Na prvi uvodni strani rokopisa (I) je poleg žiga frančiškanske knjižnice samo zapis *Protocollum Provinciae Croatiae Carnioliae*, tj. *Prvi list popisa Province hrvaško-kranjske*. Na drugem uvodnem listu (Fajdiga 1777: II) je čez celo stran zapisan celoten naslov dela: *Bosna serafska ali Kronološko-zgodovinski opis Province Bosne, nato Bosne-Hrvaške, zdaj Province Svetega križa Hrvaško-Kranjske reda manjših bratov svetega Frančiška strožjega spolnjevanja imenovane, razdeljen na tri dele, v katerih prvem se obravnavajo dogodki vse do delitve Province na Provincio Bosno Srebrno in*

*Provincia Bosno-Hrvaško, v drugem se razpravlja o stanju Province Bosne-Hrvaške po njeni delitvi vse do sodobnih časov, v tretjem so popisane zgodovine posameznih obstoječih samostanov, ki ga je zbral oče brat Maver Fajdiga, gojenec tega istega reda in province. Leta 1777.*²

V znanstveni in strokovni literaturi se delo navadno citira v okrajšani obliki kot *Bosnia Seraphica*. Furlan (1926: 38) navaja nekoliko drugačen naslov: *Bosnia franciscana h[oc]. e[est]. Chronicon Geographico-historicum de Provincia quondam Bosniae Croatiae, deinde Croatico-Carniolica S. Crucis (Frančiškanska Bosna, to je Geografsko-zgodovinska kronika o Provinci nekoč Bosni-Hrvaški, nato Hrvaško-kranjski Svetega križa)*.

Vsebina

Iz naslova je razvidna vsebinska razdelitev rokopisa. Ima tri dele (*partes*), vsak je razdeljen na poglavja (*capita*), ta pa na paragrafe (*paragraphi*; §).

Prvi del (*pars prima*) orisuje zgodovino frančiškanov od njihovega prihoda v Bosno do razdelitve te province na Bosno Srebrno in Bosno-Hrvaško. Iz vsebine razberemo, da gre za časovno obdobje od okoli leta 1340 do 1513/1514. Drugi del (*pars secunda*) opisuje dogodke od omenjene razdelitve do časa, ko je Fajdiga pisal kroniko, tj. od leta 1513/1514 do 1777. Oba dela sta izrazito zgodovinska, saj orisujeta politično in cerkveno zgodovino obdobja in obsegata naslednje (pod)tematike: 1) splošen opis Bosne (ime, geografske razmere in danosti, meje, politična ureditev), turška okupacija Bosne, prihod manjših bratov v Bosno, njihovo širjenje in delovanje, podeljeni jim privilegiji, delovanje sv. Jakoba iz Marke, delitev vikarije Bosne, njeno vodenje, frančiškani, ki so umrli mučeniške smrti; 2) razdelitev province Bosne in vzroki zanjo, samostani, njihovo zapiranje in ustanavljanje novih samostanov, spremembe v provinci, pomembnejši zgodovinski dogodki, upravitelji, redovni kapitlji, razmere med kristjani v Bosni, pomembnejši frančiškani (mučenci, teologi, pisci, posamezniki, ki so opravljali pomembnejše funkcije), misijonska dejavnost frančiškanov, podeljeni jim privilegiji, svoboščine in izjeme, umrli sobratje. Prvi in drugi del zavzemata 17 odstotkov celotnega dela.

Ostalih 83 odstotkov je tretji del (*pars tertia*). Vanj so vključeni opisi 15 samostanov, ki so v 18. stoletju spadali v Hrvaško-kranjsko provinco Svetega križa reda manjših bratov reformatov (Škofljanec 2000: 52): Ljubljana, Trsat, Sveta gora pri Gorici, Novo mesto, Senj, Kamnik, Sv. Lenart v Gozdu, Pazin, Samobor, Brdovec, Klanjec, Nazarje, Karlovac, Brežice in Jastrebarsko. Kot skupno dopolnilo k predstavitev samostanov so na koncu dodani še opisi hospicev in samostanov redovnic. Razdelitev vsebine je enaka kot pri prvih dveh delih, le da se posamezni paragrafi delijo na podparagrafe. Opisi samostanov niso le zgodovinski orisi, ampak gre za prave zgodovinske, geografske, kulturne, umetnostnozgodovinske, etnografske in biografske predstavitve, zanimive za širok krog strokovnjakov. Vsi opisi so narejeni po enotnem vzorcu. Za primer naj bo povzetek vsebin iz predstavitve ljubljanskega

2 Prevedel Matej Hriberšek.

samostana: a) opis dežele, v kateri je samostan (v primeru ljubljanskega Kranjske), njena zgodovina od antike do nastanka vojvodine, geografske značilnosti (meje, obseg, reke itn.); b) opis najpomembnejšega mesta dežele (v primeru Kranjske Ljubljane), oris njegove zgodovine od antike naprej, lega in lastnosti, cerkve v mestu in zunaj njega; c) prihod frančiškanov; č) gradnja samostana; d) zgodovina samostana, spremembe (prehajanje iz rok v roke različnih redov); e) miloščine, ustanove, darovi dobrotnikov; f) spremembe v samostanu: obnove, predelave, širitve; g) opis cerkve, kapel, oltarjev, relikvij, kript, napisov in v cerkvah pokopanih znanih oseb; h) bratovščine; posvetitve; obredi; i) posvetna dejavnost frančiškanov: delovanje v bolnišnici, hiralnici, sirotišnici. Vsi opisi samostanov imajo na koncu seznam umrlih samostanskih bratov in pregled vseh samostanskih predstojnikov. Vključene vsebine so odvisne od pomena samostana, njegovih posebnosti in znamenitosti; opisi pomembnejših samostanov so obsežnejši in natančnejši, pri manjših in manj pomembnih samostanih so nekatera poglavja izpuščena. Najobsežnejši so opisi samostanov na Trsatu (215 strani) in Sveti gori (139 strani), kjer sta bili romarski središči, ter v Ljubljani (167 strani), kjer je bil osrednji samostan province.

Viri

Fajdiga je pri pisanju izkoristil vse dosegljive vire. Kot pomočnik knjižničarja je imel dostop do gradiva. Po obliki, pristopu in razporeditvi snovi se zgleduje po sočasnih kronikah (in njihovih virih), med katerimi izpostavimo Herzogovo (1740) in Greidererjevo (1777, 1781). Podobnost razkrivajo že naslovi: a) Herzog: *Cosmographia Austriaco-Franciscana, seu exacta descriptio provinciae Austriae*; b) Greiderer: *Germania Franciscana seu Chronicon geographo-historicum*; c) Fajdiga: *Bosnia Seraphica seu Chronologico-Historica descriptio*.

Za prva dva dela kronike je bil Fajdigov glavni vir zgodovinsko delo *Annales Minorum* (8 knjig; 1625–1654), ki ga je napisal frančiškanski redovni zgodovinar Luke Wadding (Lucas Waddingus); Fajdiga je imel na voljo drugo, razširjeno izdajo v 19 knjigah (Waddingus 1731–1745), dopolnjeval pa ga je z Glaviničem (1648b). Pri opisih posameznih samostanov v tretjem delu se sklicuje tudi na lokalne zgodovinarje: na Valvasorja (*Slava vojvodine Kranjske*), Hieronima Megiserja (*Annales Carinthiae*, 1612), Johanna Georga Turmaira (Aventin(us)) (*Annales ducum Boiariae*, 1554) in na Schönlebna (*Carniola antiqua et nova*, 1680–1681). Pri opisu samostana na Trsatu je uporabljal dela trsatskih historiografov: Glavinića (1648a), Marottija (1710), Francetića (1718) in Pasconija (1731 in 1744), pri opisu samostana na Sveti gori Pasconija (1746), opiral pa se je tudi na Martina Bavčerja (*Historia rerum Noricarum et Foroiuliensium*) in Gian Giacomu d'Ischia (*Historia della principale Contea di Goritia nella Provincia Foro-Julienne*).

Zgodovinopisje v Fajdigovi kroniki je tipično za prehod iz humanističnega v baročno in razsvetljsko, v katerem so pisci pogosto posegali daleč v preteklost, iskali korenine vse tja do antike in še dlje ter upoštevali širši zgodovinski kontekst. To se pri Fajdigi kaže v etnoloških ekskurzih, zanimivostih in podatkih iz socialne in

literarne zgodovine (frančiškani, ki so se zapisali v zgodovino kot pisci) itn., zlasti pa v upoštevanju ne le knjižnih del, ampak tudi dokumentarnega gradiva, njegovem zbiranju po arhivih ter uporabi pri pisanju (Coreth 1950: 6, 23–26; Lhotsky 1962: 81, 117–122; Szegedi 2002: 58–60). Dejstvo, da je bil Fajdiga tudi pomožni provincialni arhivar (morda celo glavni arhivar), mu je omogočilo dostop do številnih dokumentov, povezanih z lokalno redovno zgodovino. V kroniko je vključil prepise za red in zgodovino samostanov pomembnih arhivskih dokumentov, kot so ustanovne listine, darovnice, podeljeni privilegiji, pisma papeške pisarne, pisarne oglejskega patriarhata, škofijske odredbe itn., pisane večinoma v latinščini, nekaj v nemščini in italijanščini.

Besedilo nakazuje, da je bilo pripravljeno za zadnji pregled in končno redakcijo, nato pa bi lahko šlo v aprobačijski postopek in tisk, a se to zaradi zgodovinskih okoliščin ni zgodilo. Nastanek kronike namreč sovпада z obdobjem največjega jožefinističnega pritiska na cerkvene redove za časa ljubljanskega škofa Karla Janeza Herbersteina (škof v obdobju 1772–1787), ko je visel na nitki tudi obstoj frančiškanov v Ljubljani. Verjetno je Fajdiga provincialno kroniko napisal po naročilu predstojnikov z namenom, da se zgodovinsko utemelji pomen frančiškanov ter ovekoveči njihov prispevek in zasluge. Vendar pa delo ni moglo iziti prav zaradi omenjenega pritiska, po eni strani zaradi svoje vsebine, saj je oblast nasploh preprečevala izid sleherne redovniške literature, poskus, da bi se objavilo delo, ki bi propagiralo in povečevalo enega od redov (ki so bili že tako na udaru), pa je bil gotovo že vnaprej obsojen na neuspeh. Po drugi strani verjetno ni izšlo tudi zaradi svojega obsega, saj bi bila priprava tiska in sam natis velik finančni zalogaj, ki bi si ga v danih razmerah frančiškani težko privoščili.

Nekaj jezikovnih posebnosti

Fajdigov rokopis je lepo berljiv in enakomeren, tako latinski kot tudi nemški (pisana gotica). Piše v lepi latinščini; bil je zelo dober latinist z bogatim naborom besedja. Slovničnih napak ni, najdemo pa številne pravopisne posebnosti, značilne za srednjeveško in novoveško latiniteto. Tako npr. prislove pogosto označuje s piko nad končnim vokalom; dolge vokale pogosto označuje s strešico; na začetku besede (tudi v sestavljenkah) in medvokalni *i* sredi besede zelo pogosto zapisuje z *j*, a nedosledno (*Julii*, *Joannes subjungit*, *ejusdem*, *jus*, *Majestatis* itn.), včasih ga tudi vriva tam, kjer ga običajno ni (*subjicio*, *rejiciuntur*) ali ga zapisuje z *y* (*conycere*, *hymalem*); v sestavljenkah z *ex* pogosto izpušča začetni *s* druge besede (*extructa* nam. *extructa* itn.); soglasniške skupine so pogosto neasimilirane (*adscribe* nam. *asscribe* itn.); pogosto izpušča *-ve-* v perfektovih oblikah (*perorarunt* nam. *peroraverunt* itn.); za 3. osebo indikativa aktivnega perfekta pogosto uporablja končnico *-ere* namesto *-erunt*; namesto dvoglasnikov pogosto uporablja enostavne samoglasnike (*obedientia* nam. *oboedientia*) itn. Pogosto je nejasen zapis pri črkah *f* in dolgem *s* (zapisan kot *f*).

Za besedilo so značilne okrajšave in okrajšane oblike, ki jih Fajdiga označuje z ligaturami. Najpogostejše so: pri končnicah *-us* in *-ae*, pri vrstilnih števnikih (*2do* = *secundo*; *6ta* = *sexta* itn.), pri uradnih nazivih (*Illmus* = *Illustrissimus*;

Aug.^{mo} = Augustissimo ...), pri ustaljenih izrazih (*Mag^{ro} = Magistro, Fr' = Frater, mpp'a = manu propria ...*).

Enako kot drugi sočasni pisci pogosto uporablja velike črke; z njimi so zapisani vsi uradni nazivi, vsi izrazi za božansko, sveto, vse, kar je povezano s Cerkvijo, cerkveno hierarhijo, ureditvijo, organizacijo in cerkvenimi obredi ipd., pa tudi s posvetno upravo, posvetni uradni nazivi itn., npr. *Provincia, Conventus, Pater, Ordo, Sanctus; Archidux, Imperator, Capitaneus, Princeps, Nosocomium, Consiliarius* itn. Prepise dokumentov označuje z narekovaji na začetku in na koncu vrstice vsake vrstice. Namesto oklepajev in zaklepajev uporablja označbi *I:* in *:I*. Krajše navedbe iz drugih del in pomembnejši izrazi so v besedilu podčrtani; v morebitni natisnjeni verziji bi bili ti deli besedila ležeči. V besedilu so številni popravki, kar dokazuje, da je bilo vsaj enkrat pregledano, dopolnjeno in popravljeno.

Sklep

Fajdigova kronika je glede na razmere in čas, v katerem je nastajala, v vseh pogledih markanten dosežek. Vendar je treba nanj gledati s kritično distanco in določeno mero previdnosti, saj kljub raznolikemu in bogatemu gradivu, ki ga ponuja, ter upoštevanju primarnih virov pred nami ni kritično zgodovinsko delo v sodobnem pomenu besede, ampak tipično zgodovinopisno delo 18. stoletja z značilnostmi tedanjega zgodovinopisja in tedanjim pogledom na zgodovino. Gre za eno najboljšežnejših ohranjenih latinskih kronik pri nas in je izjemnega pomena za zgodovino frančiškanskega reda in njegovih samostanov ter Cerkve na Slovenskem, Hrvaškem in v Bosni. Hkrati prinaša številne podatke o lokalni zgodovini, civilni upravi, pomembnejših posameznikih in dogodkih, o zgodovini sociale in medicine, kar je povezano zlasti s posvetnim delovanjem frančiškanov (bolnišnice, sirotišnice itn.), geografske opise in zanimivosti. Zanimiva je tudi za kulturno zgodovino; zaradi opisov posameznikov, knjižnic, umetnin, spomenikov in stavb je aktualen vir za biografijo, umetnostno zgodovino in arhitekturo idr.

Dodatek – dva prevodna odlomka (iz opisa ljubljanskega samostana)

a) o Kranjski (Fajdiga 1777: 220–221):

§. III. De finibus, amplitudine, fertilitate, fluvii, aliisque memorabilibus Ducatus Carnioliae.

I. Moderna Carniolia, quae germanice Crain dicitur, sicut et in idiomate vulgari, tenet septentrionem versus Carinthiam, et Styriam, ad Orientem habet Croatiam, ad meridiem Istriam, Liburniam, et Mare Adriaticum, occidentem versus respicit forum Julii, dividiturque a Valvasorio in 5. partes, in Carnioliam videlicet superiorem, inferiorem, mediam, interiorem, et Istriam Austriacam, verum ad tres partes juxta tres circulos quorum cuilibet unus Capitaneus, qui Circuli dicitur, praeest commode reducitur, nempe in Carnioliam Superiorem, quae est pars supra Labacum Carinthiae, et Styriae contermina, in inferiorem, quae infra Labacum ad Croatiae fines protenditur, ad quam reducitur Carniolia media, et in Carnioliam interiorem, cui Istria adhaeret, habetque pro termino meridiem versus mare Adriaticum. Tota Provincia regitur ab

uno Supremo Capiteo cum suis Consiliariis, cui subordinantur alii tres Capitei, quorum quilibet in una parte Provinciae juxta insinuatam partitionem residet et quidem Capiteus Circuli Superioris Carnioliae [221] residet in Civitate Labacensi Metropoli Carnioliae, Capiteus circuli inferioris Carnioliae residet Rudolphswerti, alio nomine Neostadii. Capiteus vero interioris Carnioliae residet Adelspergae oppido, quasi in medietate sui circuli. Longitudo Carnioliae ab ortu usque ad occasum est 30. miliarium, latitudo vero a meridie usque septentrionem 25. miliarium juxta computationem Valvasorianam continentque circiter 450.000 homines.

III. O mejah, razprostranosti, rodovitnosti, rekah in drugih omembe vrednih stvarih vojvodine Kranjske.

Sodobna Kranjska, ki se nemško imenuje Krain, tako kot tudi v ljudski govorici, se v smeri proti severu drži Koroške in Štajerske, v smeri proti vzhodu ima Hrvaško, proti jugu Istro, Liburnijo in Jadransko morje, proti zahodu pa gleda na Furlanijo in Valvazor jo deli na pet delov, in sicer na zgornjo Kranjsko, spodnjo, srednjo, notranjo in avstrijsko Istro; vendar jo je mogoče brez težav omejiti na tri dele glede na tri okrožja, od katerih slehernemu načeluje po en glavar, ki se imenuje okrožni glavar, in sicer: na zgornjo Kranjsko in ta je del severno od Ljubljane, ki meji na Koroško in Štajersko, na spodnjo, ki se razteza južno od Ljubljane do meja Hrvaške in na katero je omejena osrednja Kranjska, ter na notranjo Kranjsko, ki se je dotika Istra, njena meja na jugu pa je Jadransko morje. Vso pokrajino upravlja en vrhovni glavar s svojimi svétniki, ki so mu podrejeni drugi trije glavarji in vsakdo od teh ima glede na namignjeno razdelitev sedež v enem delu pokrajine, in sicer ima glavar okrožja zgornje Kranjske sedež v mestu Ljubljana, prestolnici Kranjske, glavar okrožja spodnje Kranjske ima sedež v Rudolphswertu, drugače imenovanem Novo mesto. Glavar notranje Kranjske pa ima sedež v mestu Postojna, ki je nekako v osrčju njegovega okrožja. Po Valvazorjevem izračunu znaša dolžina Kranjske od vzhoda do zahoda 20 milj, širina pa od juga do severa 25 milj in ima okoli 450.000 ljudi.

b) nagrobni napis Tomaža Silvestra Neffa (Fajdiga 1777: 317):

*Ego Thomas Sylvester Neff
Saepe vino me delectavi
Sed certe dulce plus amavi
Iucunde me ex natura gessi
In simplicitudine vixi
et beatos omnes dixi
Et quamvis parum sapui
forsan sic caelum rapui
Ideo vivas in aeternum
qui dedisti dulce falernum
Et ne intermittas pro me cave
dicere unum Pater, et Ave.
MDCLXVIII.*

Jaz, Tomaž Silvester Neff,
pogosto sem se z vincem veselil,
vsekakor raje sladkega sem pil;
značajsko veseljak sem bil,
tako pri mnogih smeh vzbudil;
preprosto sem živel
in vse za srečne štel;
čeprav sem bil premalo odprte glave,
zaslužil sem morda nebes višave;
zato na veke bodi živ in zdrav,
ti, ki sladko vince si nam dal.
Le glej, da zame zabiš ne moliti,
mi očenaš, zdravamarijo nameniti.
1668.

Viri in literatura

Arhivski viri

- CATALOGUS 1759 – *Catalogus Patrum, et Fratrum Provinciae Croatiae-Carnioliae S. Crucis Ordinis. Min. Ref. concinnatus in secunda Congregatione in Contione Camnicensi* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).
- CATALOGUS 1764 – *Catalogus Patrum et Fratrum tempore gubernante Provinciam A. R. P. Joanne Nepom. Tropper. Min. Prov. a. 1764.* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).
- CATALOGUS 1778 – *Catalogus omnium Patrum et Fratrum Provinciae S. Crucis Croatiae Carnioliae S. Ordinis Minorum Strict. Observ. S. P. N. Francisci 1778.* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).
- CATALOGUS 1779 – *Catalogus Omnium Patrum ac Fratrum Nostrae reformatae Provinciae S. Crucis Croatiae Carnioliae et descriptus Anno 1779.* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).
- CATALOGUS 1783 – *Catalogus Patrum, et Fratrum Minorum Strictioris Observantiae Provinciae S. Crucis Croatiae Carnioliae Domino Famulantium 1783.* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).
- FAJDIGA, Maurus, 1777: *Bosnia Seraphica seu Chronologico-Historica descriptio Provinciae Bosniae, dein Bosniae Croatiae, nunc Provinciae S. Crucis Croatiae Carnioliae ordinis minorum S. Francisci strictioris observantiae nuncupatae in tres partes divisa /.../ congesta a P. Mauro Faidiga ejusdem Ordinis et Provinciae Alumno. Anno 1777.* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).
- TYROCINIUM 1658 – *Tyrocinium Seraphicum Seu Liber continens Nomina, Cognomina, aetatem, qualitatem, et Patriam eorum, qui egressi de Aegypto, magno DEI beneficio, et gratia singulari a mundo segregati ... in duas divisus partes ...* (rokopis; hrani frančiškanski samostan Ljubljana).

Literatura

- CIPERLE, Jože, 2001: *Podoba velikega učilišča ljubljanskega. Lince v Ljubljani 1800–1848.* Ljubljana: Slovenska matica.
- CORETH, Anna, 1950: *Österreichische Geschichtsschreibung in der Barockzeit, 1620–1740.* Wien: Verlag Holzhausens Nfg.
- FRANCETIĆ, Petar, 1718: *Tersactum coronata Deipara Virgine insigne ...* Venetiis: apud Antonium Bortoli.
- FURLAN, Alfonz, 1926: Pisatelji frančiškanske hrvatsko-kranjske pokrajine sv. Križa. *Časopis za zgodovino in narodopisje* 21. 29–56.
- GLAVINIĆ, Franjo, 1648a: *Historia Tersattana.* Udine: Appresso Nicolo Schiratti (reprint Zagreb 1989).
- GLAVINIĆ, Franjo, 1648b: *Origine della provincia Bosna Croatia ...* Udine: Appresso Nicolo Schiratti.
- GREIDERER, Vigilius, 1777, 1781: *P. F. Vigili Greiderer Ordinis Minorum Reformatorum Provinciae Tyrolensis D. Leopoldi custodis actualis Germania Franciscana seu Chronicon geographo-historicum Ordinis S. Francisci in Germania.* Tomus I. 1777, Tomus II. 1781. Oeniponte: Typis Joannius Thoma Nobilis de Trattnern.
- HERZOG, Placidus, 1740: *Cosmographia Austriaco-Franciscana, seu exacta descriptio provinciae Austriae ordinis minoris S. Francisci strictioris observantiae ...* Coloniae Agrippinae: Typis haeredum Francisci Metternich.
- HRIBERŠEK, Matej, 2005: *Klasični jeziki v slovenskem šolstvu (1848–1945).* Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU (Zbirka Agora).
- LHOTSKY, Alphons, 1962: *Österreichische Historiographie.* München: Verlag R. Oldenbourg.
- MAKUC, Neva, 2011: *Historiografija in mentaliteta v novoveški Furlaniji in Goriški.* Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU (Thesaurus memoriae, Dissertationes, 8).
- MAROTTI, Juraj Franjo Ksaver, 1710: *Georgii Francisci Xaverii canonici de Marotti Lyburni Fluminensis Dissertatio historica pro deipara Tersactana ...* Romae: ex typographia Pauli Komarek in via Cursûs.

- PASCONI, Claro, 1731: *Triumphus coronatae Reginae Tersactensis, signis, prodigiisque ubique nitentis* ... Venetiis: Apud Jo. Baptistam Recurti.
- PASCONI, Claro, 1744: *Historicus progressus Mariani triumpho et Frangepanae aniciae prosapiae*. Venetiis: Apud Joannem Baptistam Recurti.
- PASCONI, Casparus, 1746: *Historia Ecclesiae, et Conventus Montis Sancti Divae Virginis Gratiarum in quindecim capita distributa*. Venetiis: Apud Dominicum Occhi.
- SZEGEDI, Edit, 2002: *Geschichtsbewusstsein und Gruppenidentität: die Historiographie der Siebenburgen Sachsen zwischen Barock und Aufklärung*. Köln, Weimar, Wien: Böhlau (Studia Transylvanica, 28)
- ŠKOFLJANEC, Jože, 2000: Red manjših bratov (O.F.M.) in provinca sv. Križa. Silvin Kranjc (ur.): *Frančiškani v Ljubljani. Samostan, cerkev in župnija Marijinega oznanjenja*. Ljubljana: Samostan in župnija Marijinega oznanjenja. 9–80.
- WADDINGUS, Lucas, 1625–1654: *Annales Minorum. in quibus res omnes trium ordinum a S. Francisco institutorum ex fide ponderosius asseruntur, calumniae refelluntur, praeclara quaeque monumenta ab oblivione vendicantur*. 8. vol. Lugduni: Sumptibus Claudii Landry.
- WADDINGUS, Lucas, 1731–1745: *Annales Minorum seu trium ordinum a S. Francisco institutorum*. 19. vol. Editio secunda, locupletior, et accuratior. Romae: Typis Rochi Bernabò.